

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. II. 20.119/2007/4. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Kovács Zoltán ügyvéd (3530 Miskolc, Széchenyi u. 58. I/4. szám) által képviselt **felperes neve** (... alatti lakos) felperesnek, Dr. Boros Erzsébet ügyvéd (5600 Békéscsaba, Luther u. 12. szám) által képviselt alperes neve (... alatti székhelyű) alperes ellen közigazgatási jogkörben okozott kár megfizetése iránti perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 21. P. 22 278/2006/7. számú ítélete ellen az alperes által 8. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - a 2007. április 20. napján megtartott nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és a keresetet elutasítja, mellőzi az alperes kötelezését elsőfokú perköltség fizetésére.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 120 000 (Egyszázhuszezer) forint, 20 000 (Húszezer) forint általános forgalmi adót is magában foglaló együttes első-és másodfokú perköltséget és külön felhívásra térítsen meg az államnak 66 460 (Hatvanhatezer-négyszázhatvan) forint kereseti, és 66 460 (Hatvanhatezer-négyszázhatvan) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A perben nem álló **O.K.** 1999. május 5. napján adásvételi szerződéssel megvásárolta a ... forgalmi rendszámú ... típusú gépkocsit a ... Rt-től. Az eladó a vételár kifizetéséhez a vevőnek 920 000 Ft hitelt nyújtott. A szerződő felek a hitelező követelésének biztosítására vételi jogot alapítottak és kikötötték, hogy a hitelező a vételi jogot az adóshoz intézett írásbeli nyilatkozattal gyakorolhatja. A vételi jog biztosítására elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek, ami a gépjármű forgalmi engedélyébe bejegyzésre került. E bejegyzést 1999. október 1. napján ismeretlen személy hamis okirattal a gépjármű

forgalmi engedélyéből törölte, mely alkalommal eljárta ... Rendőrkapitányság a forgalmi engedélyről a bejegyzést már nem tartalmazó másolatot adott ki.

O.K. két hónapot követően a törlesztési kötelezettségének nem tett eleget, ezért a ... Rt. 1999. október 7. napján kelt írásbeli nyilatkozatával a szerződést felmondta, és vételi nyilatkozatot tett, mely nyilatkozatot **O.K.** pontosan nem tisztázott időpontban átvette.

O.K. a gépkocsit visszaszolgáltatni nem tudta, ezért a hitelező megbízottja, ... 1999. október 8. napján feljelentést tett a ... Rendőrkapitányságon. A feljelentés szerint az adós, illetve fia, O. K. a gépkocsit korábban iratokkal, hitelszerződéssel együtt **I. M-nak** adta át azzal, hogy utóbbi személy átvállalja a hitelszerződést is. 1999. október 8. napján **O. K.** is feljelentéssel élt a ... Rendőrkapitányságon. Az ő feljelentéséről felvett jegyzőkönyv azt tartalmazza, hogy megállapodott I. M-al, hogy a gépkocsit megveszi tőle 1 400 000 Ft-ért, ezért a gépkocsit a forgalmi engedéllyel és a hitelszerződéssel együtt számára átadta.

A gépkocsit, mint körözöttet az ... Rendőrkapitányság 1999. október 29. napján a forgalmi engedélyben a gépjármű tulajdonjogának nevére történő átírása végett megjelent felperestől lefoglalta, aki ezen intézkedés ellen panasszal nem élt.

A felperes a gépkocsit 1999. október 27. napján vásárolta meg az általa egyösszegben megfizetett 1 399 000 Ft vételárért az ... Kkt. k.-i telephelyén. Az írásbeli adásvételi szerződés szerint az eladó **O.K.**, valójában **T. T.** volt, aki az 1999. október 26. napján kötött bizományosi megállapodással megbízta a Kkt-t az autó értékesítésével. A rendelkezésre álló adatok szerint **T. T.** a gépkocsit 1999. október 25. napján újsághirdetés alapján vásárolta **T. I.-tól**, aki azt 1999. október 3. napján vette a budapesti Nagykőrösi úti autópiacon, egy magát **M. I.-nak** kiadó és lopott személyi igazolvánnyal fellépő ismeretlen személytől. Ez utóbbi személynek az autót I. M. adta el szeptember, vélhetően 25-én, aki az autót K. J-től, illetve O-éktól vette.

A tulajdonváltozások a gépjármű forgalmi engedélyében átvezetésre nem kerültek. Az adásvételi eljárások során az első írásbeli adásvételi szerződés a M. I. nevet viselő személy szerződéskötésekor készült, melynek csatolt fénymásolatán a dátum nehezen olvasható, de a szeptember hónap jól kivehető és a szerződés rögzíti a banki hiteltartozás fennálltát is.

1999. szeptember 25. napján írásbeli meghatalmazás is készült, melynek tartalma szerint **O.K.** M. I.-t bízta meg a gépkocsi értékesítésével.

M. I. 1999. október 5. napján társmeghatalmazást írt alá **T. I.** részére, amelyben a tulajdonát képező személygépkocsi értékesítésével bízta meg. **T. I.** 1999. október 25. napján ugyancsak társmegbízást adott **T. T.** részére, amelyben a tulajdonát képező gépjármű eladására jogosította fel. **T. T.** a fenti iratokat, a gépkocsi tehermentes forgalmi engedélyét és egy, az **O.K.** nevére kiállított biankó adásvételi szerződést átadva kötött az ... Kkt-vel bizományosi megállapodást a gépjármű értékesítésére.

Az ... Kkt. az adásvételkor a felperesnek e biankószerződést a gépjármű forgalmi engedélyét és az eredetiség vizsgálatának igazolását mutatta be és adta át, a felperes vevőként az említett szerződést írta alá.

A gépjármű lefoglalását a ... Városi Rendőrkapitányság 2000. január 11. napján kelt 412/1999. bű. számú határozatával megszüntette, és azt kiadni rendelte eredeti

tulajdonosának, a ... Rt-nek, aki a gépkocsit a nyomozóhatóságtól 2000. március 16. napján vette át, és 2003. augusztus 12-én értékesítette 780 000 Ft-ért.

A felperes a határozat ellen a gépkocsi részére történő kiadását kérve panasszal élt, hivatkozva arra, hogy a Ptk. 118. §-ának (2) bekezdése alapján a gépkocsi tulajdonjogát az általa kötött adásvételi szerződéssel megszerezte.

A ...i Városi Ügyészség B. 903/1999., 2000. január 24. napján kelt határozatával a felperes panaszát elutasította. Határozatának indokolásában kifejtette, hogy a nyomozás jelenlegi szakaszában a gépjármű kétséget kizáró tulajdonosát nem lehet megállapítani, de a gépjármű eredeti tulajdonosa a vételi jogát a gépkocsi jogellenes értékesítése miatt nem gyakorolhatta. A felperes által aláírt adásvételi szerződésben eladóként **O.K.** szerepel, és a nyomozás jelenlegi állása mellett nem állapítható meg, hogy a felperes szerződéskötésekor ki volt a gépkocsi tulajdonosa. Előreláthatólag csak az eljárás befejezése után lehet abban a kérdésben dönten, hogy a gépkocsin ki, mikor szerzett tulajdonjogot, ki volt a jóhiszemű vevő.

A ... Főügyészség Nyf. 286/2000/1. számú, 2000. február 10-én hozott határozatával a felperesnek a fenti határozat ellen benyújtott panaszát elutasította. Határozatának indokolásában kifejtette, hogy a nyomozás eddigi adatai alapján a gépkocsira kétséget kizáró tulajdonjoga csak az ... Rt-nek igazolt. Ezt követően a gépkocsi sorsát illetően eddig feltárt tényállás alapján nem lehet egyértelműen állást foglalni abban a tekintetben, hogy a Polgári Törvénykönyv rendelkezései alkalmazásával a tulajdonjog kit illethet meg. Az eljárás jelenlegi szakaszában a nyomozóhatóságnak kizárólag a Be. 102. §-a alkalmazásával kellett határoznia a gépkocsi kiadásáról. A felperes a tulajdonjogát egy, a terhelt nevére kiállított adásvételi szerződésre alapítja, ezért részére a gépkocsi nem adható ki, míg az ... Rt. a gépkocsira alaposnak látszó igényt jelentett be.

A felperes ismételt panaszát a Legfőbb Ügyészség Nyomozásfelügyeleti Főosztálya is elutasította - a korábbi határozatokban kifejtett jogi érvelést osztva - a 2088/2000/2/I. számú, 2000. június 6. napján kelt határozatával.

A felperes a alperes neve alperes ellen közigazgatási jogkörben okozott kár megfizetése iránt pert indított. Keresetét arra alapította, hogy a lefoglalt gépkocsi tulajdonjogát megszerezte, de az alperes jogellenes döntése annak birtokától megfosztotta azáltal, hogy jogosulatlan személynek rendelte kiadni. A Legfelsőbb Bíróság, mint másodfokú bíróság Pf. V. 24 985/2002/3. számú végzésével a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 10. P. 21 320/2001/9. számú, a keresetnek helytadó ítéletét hatályon kívül helyezte, és a pert megszüntette. Indokolása szerint az államigazgatási szervvel szemben a szerződésen kívüli kártérítési igény mindaddig idő előtti, amíg a károsult a szerződésen, illetve a tulajdonjogán alapuló követelését a kötelezettel szemben nem érvényesítette. Csak ennek eredményeként lehet ugyanis azt megállapítani, hogy a felperest érte-e olyan kár, amely a kötelezettől nem hajtható be, és ezért az államigazgatási szervvel szemben érvényesíthető. Megállapította, hogy a felperes az ... Rt-vel szemben a Ptk. 98. §-a és 115. §-ának (3) bekezdés alapján tulajdoni igényt érvényesíthet, s csak ennek sikerétől függően lehet állást foglalni abban az elsődleges kérdésben, hogy keletkezett-e az alperessel szemben érvényesíthető kára.

A felperes ezt követően a Pesti Központi Kerületi Bíróságon előterjesztett keresetében kérte kötelezni a ... Rt-t 1 399 000 Ft vételár és ennek 1999. október 28. napjától a kifizetésig járó törvényes kamata megfizetésére kártérítés és jogalap nélküli gazdagodás címén. Másodlagos kereseti kérelmében kérte megállapítani, hogy a személygépkocsi tulajdonjogát 1999. október 27. napján adásvétel jogcímén megszerezte.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 10. P. 87 193/2004/18. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy **M. I.**ral bezárólag a gépkocsit megszerzők tudomással bírtak az elidegenítési és terhelési tilalomról, ezért az általuk kötött adásvételi szerződések a Ptk. 114. §-ának (3) bekezdés b) pontja és 227. §-ának (2) bekezdése alapján semmisek, a gépjármű tulajdonjogát nem szerezték meg, így a gépjármű tulajdonjogának átruházására kötött további adásvételi szerződések is a Ptk. 227. §-ának (2) bekezdése alapján semmisek. A későbbi jogszerzők a Ptk. 118. §-ának (2) bekezdése alapján sem szereztek tulajdonjogot, ugyanis a gépjárművet de facto nem **O.K.** eladótól vásárolták meg. A vételi jog gyakorlásakor a gépkocsi tulajdonos jogilag **O.K.** volt, annak tulajdonjogát a Ptk. 117. §-ának (2) bekezdése alapján az ... Rt. szerezte meg, ezért a felperes keresete alaptalan.

Az ítélet ellen bejelentett fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Bíróság 57. Pf. 29 395/2005/3. számú jogerős ítéletével az előző ítélet fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta és kötelezte az ... Rt-t a felperes javára 780 000 Ft tőke és ennek 2003. augusztus 26-tól járó törvényes kamata 15 napon belüli megfizetésére, jogalap nélküli gazdagodás címén. Ítéletének indokolásában megállapította, hogy a felperes tulajdonszerzése szempontjából annak van üggyöntő jelentősége, hogy **O.K.** birtokából a gépjármű 1999. szeptember közepén saját elhatározásából mindenképpen kikerült. A későbbi birtokosok perbenállása nélkül a bíróság nem vizsgálhatta, de nem is volt szükséges vizsgálni, hogy az általuk kötött szerződések érvényesek-e, illetve ők tulajdonjogot szereztek-e a gépkocsin, mindebből az következik, hogy a felperes a Ptk. 118. §-ának (2) bekezdése alapján a gépkocsi tulajdonjogát megszerezte. Az ... Rt. vételi nyilatkozata kézbesítésének időpontját a perben nem igazolta, ezért nem állapítható meg, hogy a felperes szerződéskötését megelőzően a gépkocsi tulajdonjogát megszerezte volna.

A felperes 2002. április 30. napján 1 980 000 Ft vételárért 1 080 000 Ft hitel felhasználásával másik gépjárművet vásárolt. A hitel után 2006. május hó 11. napjáig 488 722 Ft kamatot fizetett meg.

A felperes az alperes ellen közigazgatási jogkörben okozott kár megfizetése iránt ismételten előterjesztett, módosított keresetében kérte kötelezni az alperest 1 107 722 Ft tőke, és ezen összegből 619 000 Ft után 1999. október 29. napjától a kifizetés napjáig számított törvényes mértékű késedelmi kamata, valamint perköltség megfizetésére.

Indokként hivatkozott arra, hogy a Fővárosi Bíróság jogerős ítélete alapján nem kétséges, hogy a gépkocsi tulajdonosa volt, amikor a rendőrség azt többszöri kérelme ellenére a Be. 102. §-ának (2) bekezdését megsértve olyan személynek adta ki, aki a gépjárműre a tulajdonjogát kétséget kizáróan nem igazolta. A Fővárosi Bíróság jogerős ítéletében a tulajdonjogát a nyomozati eljárásban benyújtott panaszában általa is hivatkozott Ptk. 118. §-ának (2) bekezdésére alapítva állapította meg. Mulasztott az alperes abban is, hogy bizonyítottság hiányában elfogadta az ... Rt. azon hivatkozását, hogy élt a vételi jogával. Az alperesnek tudomása volt arról is, hogy a gépjármű forgalmi engedélyét

meghamisították, így fokozott körütekintéssel kellett volna vizsgálnia annak kérdését, hogy ki tekintendő a gépkocsi tulajdonosának. Az alperes a Be. 102. §-ának (2) bekezdését tévesen alkalmazta, mellyel okozati összefüggésben káraként merült fel a gépkocsi vételárával még meg nem térült 619 000 Ft, valamint gépkocsi és pénz hiányában az újabb gépkocsi vásárláshoz felvenni kényszerült hitel kamata, mely kárt az alperes a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdése és 339. §-ának (1) bekezdése alapján viselni köteles.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Elsősorban arra hivatkozott, hogy a felperesnek keresetőségi joga nincs, mert a gépkocsi lefoglalása ellen panasszal nem élt, így nem merítette ki a közigazgatási jogkörben okozott kár érvényesítésének előfeltételeként a Ptk. 349. §-ában megkívánt rendes jogorvoslatot. Érdemben arra hivatkozott, hogy a nyomozóhatóság a gépkocsi kiadásáról az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsítva határozott, így hiányzik az alperes kártérítési felelősségét megalapozó jogellenesség és felróhatóság. A nyomozóhatóságnak a gépkocsi kiadásáról a Be. 102. §-ának (2) bekezdése alapján kellett határoznia, és az eljárás akkori szakaszában másként nem dönthetett. Álláspontja szerint a felperes kárigényét jogszerűen **O.K.**val szemben érvényesítheti.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest a felperes javára 1 107 722 Ft, és ezen összegből 619 000 Ft után 1999. október 29. napjától a kifizetésig a törvényes mértékű késedelmi kamat, valamint 66 000 Ft perköltség 15 napon belüli megfizetésére. Ítéletének indokolásában a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdésére és a régi Be. 148. §-ának (1) bekezdésére utalva kifejtette, hogy a felperes keresetőségi joga fennáll, mert a felperes érdekeit nem a gépjármű lefoglalása, hanem a lefoglalás megszüntetése és a gépkocsinak az ... Rt. részére történt kiadása veszélyeztette, és a felperes ez utóbbi intézkedés elleni rendes jogorvoslati lehetőséget kimerítette. Rögzítette, hogy ezért a felperes keresetét érdemben bírálta el, és azt mind jogalapjában, mind összecszerűségében alaposnak találta. A régi Be. 102. §-ának (2) bekezdését, valamint a hozzá fűzött indokolást idézve megállapította, hogy a lefoglalt dolgot a lefoglalás megszüntetésekor annak kell kiadni, aki a bűncselekmény elkövetésekor a dolog tulajdonosa volt, és ezt kétséget kizáró módon igazolni tudja, ennek hiányában aki alaposnak látszó igényt jelentett be, ennek hiányában pedig akitől a dolgot lefoglalták.

Az alperes jogellenes magatartását abban látta, hogy olyan körülmények között, amikor számára a felperes tulajdonjogának fennállta kétséges volt, az ... Rt. igényét alaposnak látszó igénynek fogadta el annak ellenére, hogy a gépjármű kiadásáig a nyomozati eljárásban semmilyen módon nem került igazolásra az ... Rt. részéről a vételi jog írásbeli gyakorlása és tulajdonjogának visszaállítása. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a nyomozóhatóság akkor járt volna el jogszerűen, ha a tulajdonjog igazolásáig a gépjármű kiadásáról nem rendelkezik. A gépjármű kiadásakor nem az adott helyzetben általában elvárható gondosságot tanúsította. Rendelkezésére állt ugyanis a felperes tulajdonszerzését igazoló adásvételi szerződés, a forgalmi engedélybe a felperes tulajdonjoga be volt jegyezve, és ellene büntetőeljárás nem folyt, így terheltnek nem volt tekinthető. Ezért a gépkocsit - minthogy az tőle foglalták le, - a felperesnek kellett volna kiadnia.

Megállapította, hogy a felperes a tulajdonjogát és kárának összegét az **O.K.**val megkötött adásvételi szerződéssel és a Fővárosi Bíróság jogerős ítéletével igazolta, és igazolta a Ptk.

355. §-ának (4) bekezdése alapján kárnak minősülő, az újabb gépkocsi vásárlásához igénybe vett kölcsön kamatterhét is.

Az ítélet ellen a kereset elutasítása és a felperes perköltségben marasztalása iránt az alperes élt fellebbezéssel. Fellebbezésének a másodfokú tárgyaláson pontosított indokaiban is változatlanul fenntartotta a felperes keresetőségi joga hiányára alapított védekezését. Álláspontja szerint az alperes terhén a kártérítésre kötelezését megalapozó jogellenesség és felróhatóság nem állapítható meg. A 2006. március 26. napján jogerős ítélet döntötte el csak és kizárólag a felperes és az ... Rt. viszonylatában, hogy a felperes tekintendő a gépjármű tulajdonosának, mely tény is igazolja, hogy a gépjármű kiadásának időpontjában a gépjármű tulajdonjoga nem volt egyértelmű. Ennek tisztázása nem a nyomozóhatóság feladata és nem várható el tőle a tulajdonjog megállapításáig, évekig tartó őrzés. Mihelyt a nyomozati eljárás érdekében a lefoglalásra szükség már nincsen, azt a nyomozóhatóságnak meg kell szüntetnie, és a kiadásról a Be. 102. §-a (2) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek megfelelően kell határoznia. A ... Rendőrkapitányság - a felperes panaszait elutasító ügyészégi határozatokkal is megerősítetten - az eljárási szabályokat helyesen alkalmazva döntött a gépkocsi kiadásáról. Megjegyezte, hogy a felperes a Ptk. 340. §-ában megfogalmazott kárenyhítési kötelezettségét nem teljesítette, a gépjármű tulajdonjogának megállapítását célzó eljárás megindításával késlekedett, a tulajdonjoga megállapítása iránt már a gépjármű lefoglalásakor intézkednie kellett volna. Végezetül vitatta a kár összecszerűségét is, utalva arra, hogy nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a károsult e kötelezettségének nem tett eleget.

A felperes fellebbezési ellenkérelme helyes indokai alapján az elsőfokú ítélet helybenhagyására és az alperes fellebbezési eljárási költségben marasztalására irányult.

A fellebbezés alapos.

A Ptk. 349. §-a (1) bekezdése a közigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség különös, míg a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése a kártérítési felelősség általános feltételeit szabja meg, és a közigazgatási szerv kártérítési felelősségének jogalapját e feltételek együttes megvalósulása alapozhatja meg. A felelősség jogalapja tehát anyagi jogi jogintézmény, míg a keresetőségi jog eljárásjogi. Ez utóbbit a Pp. 3. §-a (1) bekezdésének azon rendelkezése szabályozza, miszerint a bíróság a polgári ügyekben felmerült jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálhatja el, ilyen kérelmet - ha törvény eltérően nem rendelkezik, - csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő. A vitában érdekelt fél kifejezés arra utal, hogy a perindításra - a törvényben szabályozott kivételektől eltekintve - csak az érvényesített jog anyagi jogi jogosultja jogosult. A keresetőségi jog hiánya tehát a felperes és az érvényesített jog közötti anyagi jogi kapcsolat hiányát, azaz a jogviszony és nem a jogalap hiányát jelenti.

A felperesnek az alperes kártérítésre kötelezésében az anyagi jogi érdekeltisége, azaz a keresetőségi joga vitán felüli, s védekezésében szándéka szerint az alperes sem ezt, hanem a Ptk. 349. § (1) bekezdése szerinti különös feltétel meglétét vonta kétségbe. A közigazgatási szerv kártérítési felelősségének a Ptk. 339. §-a (1) bekezdése szerinti általános feltételeit logikailag megelőző különös feltétel vizsgálata azonban már a jogalap körébe esik, és a kereset érdemi elbírálásának része.

Az elsőfokú bíróság helyesen látta, hogy a felperes vagyoni érdekeit nem a gépkocsi lefoglalása, hanem a foglalás megszüntetésekor a kiadás tárgyában hozott döntés sértette, s a felperes ezt felismerve az akkor hatályos 1973. évi I. törvény (régi Be.) 148. §-ában szabályozottak szerint a panaszai előterjesztésével a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslatot kimerítette.

Helytálló az elsőfokú bíróság azon megállapítása is, hogy az alperes kártérítési felelőssége a továbbiakban a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése alapján vizsgálendő. E szerint a felperesre hárult a bizonyítás az alperes magatartásának jogellenességét és felróhatóságát, a bekövetkezett kárát, a jogellenes magatartás és a kára közötti okozati összefüggést illetően, míg az alperesnek azt kellett bizonyítania, hogy döntését az adott helyzetben általában elvárható magatartás tanúsításával hozta meg.

Az elsőfokú bíróság a kereset elbírálásához szükséges körben a tényállást feltárta és ítéletében helyesen állapította meg, abból azonban tévesen jutott arra a jogi következtetésre, hogy a kártérítési felelősség valamennyi, a törvényben megszabott feltétele megvalósult.

A jogellenesség és a felróhatóság a lefoglalást megszüntető határozat meghozatalakor (2000. január 11.) hatályos 1973. évi I. törvény (régi Be.) 101. §-ának (1) bekezdés a) pontja és 102. §-ának (1) és (2) bekezdései alapján vizsgálendő.

A 101. § (1) bekezdés a) pontja alapján a hatóság lefoglalja azt a dolgot, amely tárgyi bizonyítási eszköz. (lásd: Be. 82. § (1) bekezdés.)

A 102. § (1) bekezdése alapján a lefoglalást meg kell szüntetni, mihamarabb arra az eljárás érdekében nincs szükség.

A 102. § (2) bekezdésének 2000. március 1-ig hatályos rendelkezése szerint a lefoglalás megszüntetése esetén a lefoglalt dolgot annak kell visszaadni, akitől lefoglalták; a terheltnek, illetőleg annak, aki azt tőle átvette, azonban csak akkor lehet kiadni, ha a kiadása iránt más nem jelentett be alaposnak látszó igényt, vagy ilyen igény az eljárás adataiból nem tűnik ki. Ez utóbbi esetben a dolgot annak kell kiadni, aki a tulajdonjogát kétséget kizáró módon igazolta.

E törvénynek a fenti §-okhoz fűzött indokolása szerint a lefoglalás dologra irányuló kényszerintézkedés, amely az eljárás érdekében a lefoglalt dolgot elvonja tulajdonosának, birtokosának rendelkezése alól és a hatóság őrizetébe helyezi. Általános előírás az, hogy a lefoglalást nyomban meg kell szüntetni, mihamarabb fenntartása az eljárás szempontjából szükségtelen és a dolgot annak kell kiadni, akitől lefoglalták. Ez alól azonban több irányú kivétel indokolt. A terhelttől lefoglalt dolog kiadásánál biztosítani kell más jogos igényét, ugyanez indokolt abban az esetben is, ha a dolgot attól foglalták le, akinek azt a terhelt adta át.

Az e szabályozás idején hatályos büntetőítélkezési gyakorlat szerint a lefoglalás megszüntetése és a dolog kiadása tárgyában történő határozat meghozatala során a bíróságnak állást kell foglalnia a Ptk. 118. §-ának (1) és (2) bekezdésére is figyelemmel a jogszerű tulajdonszerzés kérdésében. (BH. 1985/258., BH. 1995/146.)

A felperes tulajdonjoga egyértelmű igazolásáig a lefoglalás fenntartására irányuló kötelezettség a nyomozóhatóságot nem terhelte. Ellenkezőleg, köteles volt a lefoglalás megszüntetéséről határozni, amikor úgy ítélte meg, hogy a lefoglalás fenntartására az eljárás érdekében már nincs szükség. A lefoglalás ugyanis a büntetőeljárás érdekét szolgáló kényszerintézkedés, és fenntartása csak addig jogszerű, amíg ez az érdek fennáll. Ennek megítélése pedig a nyomozóhatóság mérlegelési jogköre, s a mérlegelési jogkörben hozott döntés, amennyiben az nem kirívóan okszerűtlen mérlegelésen alapszik, jogellenesség és felróhatóság hiányában kártérítés alapjául nem szolgálhat. (BDT. 2004/1028., BH. 1992/103.)

A kifejtettekre figyelemmel az elsőfokú bíróság tévesen minősítette a ... Rendőrkapitányság eljárását jogellenesnek azon okból, hogy a lefoglalás megszüntetéséről és a gépjármű kiadásáról a tulajdonjog egyértelmű igazolásának bevárása nélkül határozott.

A felperes kára egyébként nem a lefoglalás megszüntetésének ténye, hanem a gépkocsinak az eredetileg tulajdonos ... Rt. részére történt kiadása miatt keletkezett, ezért az alperes kártérítési felelőssége szempontjából annak van relevanciája, hogy a gépkocsi kiadásáról hozott döntés jogellenes és felróható-e, ami a Be. előzőekben idézett 102. §-ának (2) bekezdése tükrében vizsgálendő.

Jogilag és ténybelileg is téves, és a vitatott döntés megszületésekor hatályos törvényi szabályozással ellentétes az elsőfokú bíróságnak - a Be. 102. §-a (2) bekezdésének a 2000. március 1-től hatályos rendelkezésével egyező - azon megállapítása, hogy mivel fő szabályként a dolgot annak kell kiadni, aki a bűncselekmény elkövetésekor a tulajdonosa volt, tulajdonjoga alapján a felperes részére történő kiadásról kellett volna határozni.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 10. P. 87 193/2004. számú iratai között 12. sorszám alatt csatolt, a ...i Városi Bíróság 6. B. 898/2002/62. számú ítéletéből megállapíthatóan a büntetőbíróság bűnösnek találta **O.K.**-t hitelsértés vétségében, **O. K.-t**, **K. J.-t** és **I. M.-t** bűnsegédként elkövetett hitelsértés vétségében. Az ítéletből megállapítható az is, hogy a bűncselekmény elkövetése 1999. október 7. napján fejeződött be azzal, hogy a ... Rt. 1999. október 7-én a vételi és birtokbavételi jogát a gépkocsi jogellenes elidegenítése miatt gyakorolni nem tudta, és ezáltal a hitelező hitelfedezetből való kielégítése megghiúsult. A bűncselekmény elkövetésekor a felperes tulajdonjoga a tényállás ismeretében kizárt, ezért az elsőfokú bíróság által írt okból a ... Rendőrkapitányság magatartásának jogellenessége nem áll fenn.

Az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben - a korábbiakban kifejtettek szerint - a lefoglalás megszüntetésekor fő szabály szerint a dolgot annak kellett kiadni, akitől azt lefoglalták. Miután a gépkocsit a felperestől foglalták le, az alperes magatartásának jogellenessége és felróhatósága a továbbiakban a fő szabálytól való eltérésben vizsgálendő, és az ítéletábra ez esetben is nemleges álláspontra helyezkedett.

Nem jogellenes ugyanis a fő szabálytól eltérő kiadás, ha a dolgot a terheltnak, vagy annak kellene kiadni, aki a terhelttől átvette. Ez esetben ugyanis a dolgot az alaposnak látszó igénybejelentőnek, vagy ennek hiányában a tulajdonjogát kétséget kizáró módon

igazolónak kellett a kiadást teljesíteni. A büntetőbírószak ítélezésében a jogszerű tulajdonszerzés kérdésében való állásfoglalás kívánalmának érvényesülése alapján sem támasztó a nyomozóhatósággal szemben általános elvárásként, hogy a jelen ügybeni szövevényes jogviszonyok láncolatában a Polgári Törvénykönyvet alkalmazva a jogviszonyokat minősítse, és a birtoklási láncszem minden résztvevőjének tulajdonszerzését elbírálván döntsön a gépkocsi tulajdonjogáról. A felperes a tulajdonjogát kétséget kizáró módon nem igazolta, és a nyomozóhatóságban a rendelkezésére álló adatok ismeretében joggal merültek fel kétségek a felperes tulajdonszerzését illetően. A felperes tulajdonjoga még jelen pillanatban is kétséges. A Fővárosi Bíróság jogerős ítélete a Pp. 229. §-a (1) bekezdésében szabályozott anyagi jogerővel a felperes tulajdonjogát csak a ... Rt. relációjában, és nem mindenre kiterjedő abszolút hatállyal igazolja. A felperes a büntetőeljárásban miként a jelen perben is a tulajdonjogát a Ptk. 118. §-ának (2) bekezdésére alapítja, mely álláspontjának megalapozottsága kizárt.

E törvényhely szerint ugyanis kereskedelmi forgalmon kívül is tulajdonjogot szerez az, aki a dolgot jóhiszeműen és ellenszolgáltatás fejében olyan személytől szerzi meg, akire azt a tulajdonos bízta.

E rábízás a dolog birtokának a tulajdonjog átruházási szándék nélküli átengedését, és nem azt az esetet jelenti, amikor a tulajdonos a tulajdonjoga átruházásának szándékával adja a vevő birtokába a tulajdona tárgyát. A Ptk. 118. §-ának (2) bekezdése alkalmazási körében a tulajdonszerzésnek közvetlenül a tulajdonos által rá bízottól kell erednie, a rábízások láncolata nem vonható e törvényhely hatálya alá.

A felperes a lefoglaláskor, illetőleg annak megszüntetésekor a tulajdonjogát egy, az **O.K.** terhelttel kötött írásbeli adásvételi szerződéssel igazolta, s miután a bonyolult birtoklási láncolat polgári jogi megítélése a nyomozóhatóságtól nem volt elvárható, s formáljogilag a felperes a tulajdonjogát a terhelttől eredeztette, a nyomozóhatóság nem járt el jogellenesen, amikor a fő szabálytól eltérve az ... Rt. tulajdoni igényét alaposnak látszó igénynek tekintette és a gépkocsit részére rendelte kiadni. Az ugyanis kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy eredendően a gépkocsi az ő tulajdonát képezte, s a vételi nyilatkozatát megtette, az **O.K.**hoz eljutott, a hitel fedezetéül szolgált gépkocsira a jogát azért nem tudta érvényesíteni, mert azt a terheltek jogellenesen elidegenítették.

A fentebb részletezett indokok alapján az ítéletábra az alperes kártérítési felelősségének jogalapját nem látta megállapíthatónak, ezért a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította.

Mellőzte a pernyertes alperest elsőfokú perköltség fizetésére kötelező rendelkezést, és a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján a 32/2003. (VIII. 22.) IM. sz. rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és 4/A §-ának (1) bekezdése alkalmazásával meghatározott összegben kötelezte a felperest az alperes javára együttes első- és másodfokú perköltség megfizetésére a rendelkező rész szerint.

A felperes a sikertelen perindítása következtében a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 13. §-ának (2) és 15. §-ának (1) és (3) bekezdései alapján köteles az államnak utólag megtéríteni a per tárgyi illeték-feljegyzési joga folytán

előzetesen le nem rótt kereseti és fellebbezési illetéket az Itv. 42. § (1) bekezdés a) pontja és 46. §-a szerinti összegben.

D e b r e c e n, 2007. április hó 20.

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Szabóné dr. Bélteky Erzsébet sk. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán sk. bíró

A kiadmány hitelül:

kiadó